

FødevarerErhverv

Susanne Elmholt

Koordinator for
myndighedsrådgivning

Dato: 31. august 2011

Direkte tlf.: 8999 1858
E-mail:
Susanne.Elmholt@agrsci.dk

Afs. CVR-nr.: 57607556

Side 1/6

Vedrørende dansk prioritering af eventuel deltagelse i et fælles udbud under ERA-Nettet Ruragri på basis af nettets SRA – Strategic Research Agenda samt nationale prioriterer og kompetencer

FødevarerErhverv (FERV) har med faglig bistand fra AU deltaget i det europæiske forskningssamarbejde inden for ERA-Nettet Ruragri, som vedrører forskning i landdistriktsudvikling. I samarbejdet er der udarbejdet en SRA (strategisk forskningsdagsorden), der bl.a. vil danne grundlag for udarbejdelse af et transnationalt programudbud på området.

FERV har den 22. august bedt om en beskrivelse af – inden for SRA-en – hvilke forskningsområder/temaer, der særligt har DK/AU's interesse samt hvilke potentielle samarbejdspartnere, der findes inden for området.

FERV beder om at hovedvægten lægges på områder, hvor der er sammenfald mellem SRA, danske forskningsprioriteter samt kompetencer ved AU.

Svaret er forestået af seniorforsker Egon Noe med input fra institutleder Erik S. Kristensen, begge Institut for Agroøkologi.

Med venlig hilsen

Susanne Elmholt
Seniorforsker, koordinator for myndighedsrådgivning

Endelig afklaring af dansk prioritering af eventuel deltagelse i et fælles udbud under ERA-Nettet Ruragri på basis af nettets SRA – Strategic Research Agenda samt nationale prioriterer og kompetencer.

1. Indledning

Med baggrund i den danske analyse¹ kan man fremdrage følgende elementer, som Grøn vækst set i et landdistriktsudviklingsperspektiv skal tilstræbe at bygge på:

Radikal innovation. Det vil sige nye teknologier, nye produkter, nye måder at gøre tingene på. Justeringer i forhold til man allerede gør, vil ikke på afgørende vis at bidrage til en økonomisk, miljømæssig bæredygtig udvikling. Radikal innovation, forstået som kombinationen af teknologisk innovation samt social/organisationel innovation, tilbyder nye udviklingsveje for landbrug og landdistrikter

Bygge på det lokale natur og ressourcegrundlag. Værditilvæksten skal tage udgangspunkt i det lokale natur og ressourcegrundlag, dvs. territorielt indlejrede ressourcer. Afkoblede innovationer og proces teknologier vil hurtigt udflyttes til billigere produktionsområder – en vækst baseret på unikke ressourcer for Danmark vil derimod være sværere at flytte ud.

Tage udgangspunkt i hele værdikæden. Værdiløft og innovation kræver oftest mange samtidige forandringer i værdikæden fra produktion til forbrug i nogle tilfælde at der skabes helt nye kæder. F.eks. produktion af biomasse afgrøder, kræver en samtidig indsats lige fra etablering til forbrug af energien i form af el gas, varme brint el. lign alle led er vigtige for at den potentielle værditilvækst realiseres.

Multifunktionel bæredygtighed. Der er principielt to måder at landbrugsprodukter tildeles et værdiløft på. Den ene er at der tilføjes flere funktioner til at betale værditilvæksten, f.eks. dyr til pleje af naturarealer. Den anden er at der knyttes flere kvalitetsdimensioner til produktet f.eks. at det er garanteret uden gift og kunstige tilsætningsstoffer (økologisk) eller at det har en unik/særlig smag forankret i produktionsmetode, håndværk eller en særlig historie og identitet. Ofte vil der kunne opnås gode synergieffekter mellem de to måder.

¹ RURAGRI (2010). Survey on research programs in the area of 'Agriculture and Sustainable Development in a Rural Development context' (Danish contribution)

2. Indsatsområder

I forhold til SRA (RURAGRI) er det således følgende områder vi finder grundlag for en dansk prioritering:

Generelt i forhold til den danske kontekst og de nationale kompetence finder vi det vigtigt at fokusere på, hvordan landdistriktsudvikling baseres på udvikling af en innovativ og multifunktionel landbrugsproduktion og hvordan en sådan kan organiseres og understøttes i praksis. Vi finder således, at det er følgende punkter fra SRA, som vi kan have en forskningsstrategisk interesse i (afsnit i kursiv er "klippet" fra SRA'en, og efterfølgende har vi for hvert afsnit indsat vore bemærkninger):

SRA 4.1.1 Ecosystems and Public Goods:

RN1. Identify the different types and quality of ecosystem goods and services in different rural areas

RN4 4 Increase the understanding how benefit sharing can be created between market activities and delivery of public goods (good practices and innovative solutions)

RN5 Understand the influence of consumer patterns on the sustainable/unsustainable use of ecosystem goods and services

Konkret indsats: Bæredygtig biomasse produktion

Produktion af biomasse er et potentielt stort vækstområde. Der er et behov for at mindske afhængigheden af importeret bioenergi, samt at undgå uensigtsmæssige konkurrenceforhold mellem fødevarer- og bioenergiproduktionen. Der er også behov for at tilgodese andre målsætninger såsom miljø, natur og landskabsudvikling i forbindelse med produktion af biomasse.

Forskningsspørgsmål til casene:

1. I hvilket omfang bidrager casene til en bæredygtig multifunktionel biomasse produktion, natur, miljø, biodiversitet, landskab, oplevelser etc.
2. Hvad kræver det af teknologi, viden og infrastruktur at kommercialisere (gerne en analyse med relevante aktører)
3. Kortlægning af udbredelsespotentialer (f.eks. jordtype, infrastruktur, potentielle aktører, transportafstande mm)
4. Sammenligning af cases

SRA 4.1.2 Socio-economics in rural areas:

RN 10 Explore new economic activities to boost a sustainable development in the diverse rural areas

RN11 Identify best practices of creating promising economies in rural areas

RN 15 Understand the mechanisms and the socioeconomic structures (networks) which encourage the creation of innovation in the different rural areas (trans-disciplinary)

RN 20 Identify best practices in the management the different aspects of rural-urban-relationships

Konkret indsats: Lokalt forankrede højværdi fødevarer

Det traditionelle landbrug er ved at være fanget i en intensiverings trædemølle med faldende indtjening og en faldende grad af multifunktionalitet. Satsning på udvikling af højværdi fødevarer er udnyttelsen af stedbundne ressourcer, kan være en vigtig udviklingsvej ud af denne trædemølle. Der findes allerede en række igangværende initiativer, som kan være med til at afdække omfanget af det økonomiske udviklingspotentiale.

Forskningsspørgsmål:

1. Hvilke lokale natur og kulturelle ressourcer og egenskaber kan danne grundlag for kvalitets- og værdivækst i primær produktionen, f.eks. jord, klima og terræn
2. Hvilke andre særegne kvaliteter kan der knyttes til produktet, særligt kvaliteter som miljøvenlighed og husdyretik
3. Hvad er der af synergieffekter? Kan værditilvæksten knyttes til andre økonomier f.eks. produkt porteføljer, oplevelsesøkonomi (turisme)
4. Hvad skal der til af infrastruktur og forandringer i kæden, herunder nye organisationsformer, for at kvalitetstilvæksten kan omsættes til en værditilvækst og at denne værditilvækst fordeles i hele kæden
5. Hvad er det økonomiske potentiale i forhold til andre anvendelser af produktionsgrundlaget.
6. Hvordan kan man udvikle værktøjer til at identificere, kortlægge og klassificere regionale eller lokale ressourcer, som kan danne basis for udvikling af lokalt eller regionalt forankrede højværdifødevarer?

SRA 4.1.3 Land Use Management

RN 21 Characterise the diversity of multifunctionality of agriculture in different rural areas

RN 22 Identify how multifunctional agriculture could be further developed

RN 23 Identify best practices for innovative land use methods and innovative land management to cope with conflicting targets (e.g. production vs. maintaining biodiversity, feed a growing population vs. loss of good agricultural land, production of food and feed vs. production of fuel and energy) or conflicting perceptions (e.g. agriculture as one contributor to climate change and simultaneously being a victim of climate change) in different rural areas

RN24 Understand which economic and social activities use which resources in rural areas in order to explore concepts to balance the land use allocation for the different purposes like housing, manufacturing, mobility agriculture, forestry and conservation

Konkret indsats: Intelligent udnyttelse af landbrugets og fødevarereproduktionens biprodukter i et drivhusgasperspektiv:

Landbruget producerer en række biprodukter lige fra potentielt miljøbelastende produkter som gylle til produkter som halm. Der er mange muligheder for at udnytte disse ressourcer, men der er også mange spørgsmål om hvad der er den mest hensigtsmæssige måde at udnytte disse potentialer på, både i relation til økonomi, klima og samfundsmæssige hensyn.

Cases:

- Biogas
- Afgasning og Bio-char
- Forbrænding
- Recirkulering og nedmuldning

Forskningsspørgsmål:

1. I hvilket omfang bidrager casene til en bæredygtig værditilvækst?
2. Hvad kræver det af teknologi, viden og infrastruktur at kommercialisere (gerne en analyse med relevante aktører)
3. Kortlægning af det økonomiske potentiale (f.eks. med hensyn til biprodukter, infrastruktur, potentielle aktører, transportafstande mm)
4. Sammenligning af cases

SRA 4.1.4 Governance:

RN 25 Develop procedures and tools for managing ecosystem goods and services in a regional perspective

RN27 Formulate recommendations about the governance structure necessary for implementing sustainable regional land use strategies (considering the diversity of rural areas)

RN 31 Formulate recommendations for the coordination of policies which have an impact in rural areas

RN 32 Formulate recommendations for measures to regulate and manage the different elements of the rural-urban interactions and find appropriate decision-making levels (regional, national, European) for different sets of governance issues.

RN 33 Evaluate how new paradigms are implemented in policy measures and how such policy measures work on rural areas (trans-disciplinary)

RN 34 Evaluate how such paradigms are implemented in the different rural areas

3. Afslutning

Inden for alle ovennævnte områder spiller koblingen mellem markedsbaseret udvikling, en værdibaseret relation mellem land og by, lovgivning og en offentlig økonomi i forhold til "public goods" en afgørende rolle i forhold til at udvikle og udnytte de potentielle synergieffekter i et multifunktionelt jordbrug. I forhold til alle de konkrete indsatsområder er der således et behov for at fokusere på organisering og rammesætning i forhold til praksis. En sådan forskning kræver i sagens natur en stærk tværdisciplinær tilgang. Fødevareøkonomisk Institut (KU-LIFE) vil således være relevante at inddrage i en sådan tværfaglig forskningsindsats.